

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 23 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Blijfschap van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonneementen en Advertentieën aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Warmoesstraat 106, Amsterdam. Inzendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 ure worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 23 December 1888. N°. 574.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f. 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonneementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau, Warmoesstraat 106, te Amsterdam. Advertentieën: van 1 tot 6 regels 80 Cent; voor elk regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van leidegaven en Verslagen van Vereenigingen 10 Ct. per regel.

„Een wortel uit een dorre aarde.”

(KERSTFEEST)

Want hij is als een rijze voor zijn aangezicht opgeschoten, en als een wortel uit een dorre aarde; hij had geen gedaante noch heerlijkheid, als wij hem aanzagen zoo was er geen gestalte, dat wij hem zouden begeren hebben. Jesaja 53:2.

Bethlehems kribbe heeft onze wereld in tweeën gedeeld. Op den langen weg van achttien eeuwen, die ons van die kribbe scheidt, is het heel de wereld door één roepen van *vóór* Jezus of *tegen* den Christus. Aan dat Kindeke van Bethlehem wordt elks geest gekend.

Wel zijn er diepere en ondiepere zielen, zoodat in de zielen van dieper zin en rijker ondergrond de naam van dat Kindeke veel dieper insneet, en hebt ge ook te rekenen met sommiger valsheid, die doen alsof ze voor Jezus kozen, maar feitelijk hem ten vijand zijn. Doch hoe schijnbaar zwevend dit ook soms de grenslijn make, toch is die grenslijn voor Gods aldoordringend oog op geen enkel punt twijfelachtig. Er loopt, diep ingegraven in de harten der menschen-kinderen, een lijn die ze deelt, en naar links en rechts uiteenwerpt; en of ge nu het stiller huisgezin binnentreedt, of de dertiger zaal der geleerden, of de woelige raadsaal onzer staatslieden, altoos is het die ééne Naam van Christus, die scheiding tusschen de geesten maakt.

In veel, o, in zeer veel kan men saamloopen, maar als het op dat ééne gevoelige, teere puntje van *vóór* of *tegen* den Christus aankomt, dan hoort men opeens van beide kanten een schreeuw van pijn, en men vliegt op, en stelt zich te weer, en toont dat de strijd nu meemens is geworden. Zoodra het op dat ééne puntje van den Christus botst, dan helpt geen voorzichtigheidsmaatregel meer; dan slaat elk met een ruk zijn vizier op; en het breede schild van maatschappelijke welwillendheid en beleefdheid en minzaamheid in den omgang, dat anders den pijl van tweedracht en bitterheid opving, weigert u zijn dienst opeens en ligt gebroken voor den grond.

Christus is de proefsteen van uw menschelijk hart, en daarmee van uw menschelijken persoon en heel uw menschelijk leven. Daarom deelt hij en hij alleen de kinderen der menschen ontwee. Hij aanijdt ze in twee partijen, waartusschen een kloof gaapt zonder bodem en die geen overbrugging toelaat. Immers de deelen, de parten, de partijen, waarin hij ons deelt, zijn geen staatspartijen, of groepen om zinswijzen geschaard, of scholen, die met een eigenaardig stelsel tegenover elkaar optreden. Neen, de parten of partijen, waarin de Christus ons klieft en splitst, zijn partijen van ons menschelijk aanzijn, die heel ons menschelijk geslacht in zijn aard en wezen raken; en die daarom over elke nationale grens heenschuiven, en zich niet storen aan leeftijd of kunne of levensberoep, en niets sparend door alle veel van ons leven heensnijden: *rechts* een menschelijk leven, dat al zijn gloed en glorie ontleent aan den eenigen Naam, die onder den hemel en op aarde gegeven is om zalig te worden; en *links* daartegenover een ander stuk van ons menschelijk geslacht, dat al zijn kracht en hartstocht uitput, om de glorie van dien Naam te verdonkeren.

In die worsteling heeft wie met Jezus gaat, dus dit *voor*, dat zelfs zijn tegenstander erkennen moet: De Christus is de machtigste verschijning in heel de historie der menscheid, en als om geen ander mensch, zoo schikt zich om den naam van Jezus het leven van alle persoon, van alle gezin, van elken kring, van elk volk, ja, van elk werelddeel; nu nog, achttien eeuwen nadat die kribbe er in den stal van Bethlehem stond.

Waarin ligt het geheim van dezen reusachtigen invloed op het leven van heel een wereld?

En bij het hooren van die vraag (dit laat zich begrijpen) zijt ge allicht geneigd, te wijzen op Jezus goddelijke natuur, op zijn hemelsche herkomst op zijn zending van boven en op den Raad des Heeren, die door hem volvoerd is.

En natuurlijk, daarin ligt ook voor ons oog de bron, de fontein, de springader, waaruit die allesovertreffende invloed eeuw aan eeuw geweld is en nog wel.

Maar toch, daarmee ontdekt ge het geheim van dien invloed nog niet, omdat ge het punt in ons menschelijk leven nog niet aanwijst, waarbij die goddelijke heerlijkheid

in de opgeploegde voren van ons menschelijk leven indrupt. En daarom schreven we ditmaal boven ons Kerstartikel: *Een wortel uit een dorre aarde*, omdat metterdaad in dat dorre zijn van dien wortel en die aarde het raadsel ligt, dat we zoeken.

Op de teekening van dien wortel uit een dorre aarde komt de Heilige Schrift telkens terug. In de Kruisryk van Jesaja 53 heet het: „Hij is als een rijze voor zijn aangezicht opgeschoten, en als een wortel uit een dorre aarde; hij had geen gedaante noch heerlijkheid; als wij hem aanzagen, zoo was er geen gestalte, dat wij hem zouden begeren hebben.” Vroeger zong dezelfde profeet van een „rijze dat voort zou komen uit den algehouden tronk van Isai.” En deze teekenachtige belofte greep derwijs de harten aan, dat ook latere profeten er telkens op terugkwamen, en de Heilige Geest ten leste zelfs als vasten vorm voor het Messiasbeeld de voorstelling koos, dat komen zou „de heilige Spruit.”

Een stam, zwaar en breed en hoog opgaande, en dien niemand ombugen of verwringen kon, stond er. Aan dien boom werd de bijl geleegd, zoodat die stam viel en allengs geheel vermolmde. Maar nu was in den grond nog een wortel overgebleven, en aan dien wortel in de dorre aarde komt nu een loof, er schiet een rijze uit op, teeder en zwak, dat een kind het met zijn vinger buigen kan.

En alzo is het komen van den Christus. Van hem, die in de gestaltenisse Gods zijnde, het geen roof geacht heeft Gode evengelisch te worden, maar heeft zich zelf vernietigd. Die, daar hij rijk was, a.m. wierd om onzentwil; en die zijn uitgangen niet van Jeruzalem, maar van Bethlehem Efrata had. Geboren niet tusschen het ruischend satijn noch onder het drillen der hellebaarden, maar in een stal waar niets te beluisteren viel, dan mischelen het blaten van een lam, en voorts het sneller ademen van een jonge vrouw, die God onder alle vrouwen als de begunadigde door zijn engel begroet had.

De tegenstelling van dien Christus met al wat niet zijns is, blijkt hieruit helder.

Buiten hem is het alles een werken uit de hoogheid, maar bij hem is het een werking die juist alle hoogheid aflegt, en als een niets opkomt uit een dorre aarde; ja opkomt om nóg te dalen, en ook wat er aan dat „niets” nog begerlijk zijn mocht aan zijn kruis af te leggen.

Na de Kribbe het Kruis; en op dat kruis blies den adem uit een Zoon des menschen, die gekomen was, niet om gediend te worden, maar om te dienen en zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen.

Zoolang hij zelf loopt en zijn weg kiest, loopt en kiest hij dien weg altoos *beneden*, tot in den dood, ja tot in de banden der helle toe. En eerst als hij den ondersten driesem uit dezen beker der zelfvernietiging en zelfvernederig geheel heeft uitgedronken, dan komt de verhooping, niet doordien hij ze zelf grijpt, maar doordat ze hem overkomt van God.

Wat is dus de klare, duidelijke tegenstelling, die in heel de profetie, in heel de geschiedenis van Jezus verschijning en door heel de prediking der apostelen telkens in te helderder trekken uitkomt: Jezus deed *vlak anders* dan iedereen vóór hem gedaan had, en juist daardoor werd hij zoo groot en klom hij op tot dien onmetelijken invloed, dien hij thans oefent op heel het leven der menscheid.

De inspraak van ons hart, als we iets ondernemen, iets tot stand brengen, iets verwezenlijken willen; is altoos, om macht bijeen te brengen, om te sterker kracht bij kracht te voegen, en toe te zien, dat een ander ons niet den voet licht.

Elk mensch (tenzij de Christus hem overzette in zijn rijk) begint met tegen elken muur waarop hij stuit een ladder te zetten, en wil langs die ladder naar *boven*. Al is het niet om hoogmoedigheid te zijn, toch zweelt het gemoed steeds hoog, ook bij anders minzame menschen. En al is niet een ieder meer genoeg slaaf van zijn hartstocht, om geraakt en kwaaddenkend en achterdochtig en geprikkeld in zijn nieren te wezen, als zijn persoonlijke hoogheid, zoo hij waant, gekwist of niet genoeg gevierd wordt; ja, al ontmoet ge vaak mannen van kracht en karakter die over de verleiding tot drift en opstuiven heen zijn, — toch deert dit in niets de kracht van de tegenstelling waarop we wezen.

Immers, zoodra deze zelfde minzame en rechtschapen personen er aan toe te komen, om invloed op eenigen kring of toestand

of volk te willen oefenen, ziet ge toch altoos datzelfde *machtsvertoon* terugkomen. Altoos de ladder tegen den hoogen muur, die hun den doorgang afneemt. En een ieder zich haastend, om maar wel langs die ladder naar *boven* te komen.

Er is hier dus metterdaad tweemaal uitgangspunt van weg en kracht. *Buiten* Christus kiest de mensch als symbool, een sterken, hoogopgaanden boomstam, die elken weerstand in zijn sterkte tarten kan. Maar Christus, en hij alleen, kiest tot symbool een *wortelscheut uit de dorre aarde*, en zijn koninklijk devies luidt: „Wie aller dienaar is, is aller meester!” en ook: „Wie zijn leven behouden wil, verliest het, wie het verliest, die wint!”

En dat nu predikt, op zijn wijs, ook ons Kerstfeest telken jare als het weerkeert.

In alle werelddeel, onder alle volk, in elke stad en dorp gaat er op Kerstfeest een lied des gejubels op voor Christus onzen Heere en Koning, waaruit blijkt dat hij de Eénige is die *heel* de wereld in spanning houdt en over *heel* onze aarde zijn minnaren telt. En als ge nu toetreedt om den oorsprong en het geslachtsblazoen van dezen, heel de wereld beheerschen, Zoon des menschen te bezien, dan leidt Lukas u naar een ruwen haveloos stal, en in dien stal naar een ongeschaafde voederkrib voor het vee, en in die krib wijst hij u op een bundelke lappen en doeken, waarin iets ligt saamgewikkeld, en wat daar in die doeken en windelen ligt, dat is uw Heere.

Ja sterker nog.

Voor een gewoon kind ligt er voor dat kind zelf geen keus in, zoo het doodarm en hulpeloos geboren werd, want niemand genereert noch baart zich zelf. Maar hier bij dit kindeke in die kribbe getuigt de Heilige Geest u, dat dat kindeke, in de gestaltenisse Gods zijnde, zelf kwam om *zuik* een kindeke te worden, en het zelf *wilde* dat die kribbe en in die kribbe dat bundelke lappen en doeken hem omhullen zou.

Zoo is er dan én in de profetie én in het Kerstevangelie, én in Jezus' leer, én in het apostolisch getuigenis *eenheid van gedachte*, eenheid van *richtsnoer*; altoegader eenzelfde aanwijzing; en is er bij allen de ééne goddelijke vinger, die u altoos weer op die ééne zelfde tegenstelling wijst: Elk ander koos hoogheid en greep naar eere, maar *deze Christus heeft den weg van zelfvernederig lief*, en kent het goddelijk geheimnis, dat juist de *zelfvernederig* de weg is om tot de *hoogste eere* en *heerschappij* te komen. Zooda dit aan hemzelven dan ook gebleken is. Want omdat hij zich vernederd had, gehoorzaam geworden zijnde tot in den dood, ja tot den dood des kruises, daarom heeft hem God uitermate zeer verhoogd en schonk hem een naam boven alle namen.

Het beginsel waarnaar Jezus handelde is dus zoo volstrekt mogelijk gesteld. Hij kiest den *alderdiepsten* weg van vernederig die denkbaar is, en daardoor juist klimt hij op tot de *alderhoogste* macht en heerschappij die zich denken laat.

En hoezeer Jezus aan dit machtige denkbeeld niet alleen zijn eere, maar ook de toekomst van heel zijn kerk en al zijn volk hing, dat toonde Jezus wel toen hij het opperkleed aflegde, en zich omgordde als een slaaf, en al zijn jongeren de voeten wiesch; en daarna tot zijn discipelen sprak: „Gij noemt mij Heere en Meester, en gij doet wel, maar indien dan ik uw Meester u de voeten gewassen heb, zoo zijt ook gij schuldig elkander de voeten te wassen. *Dit exempel laat ik u na.*”

Den nederige geeft hij genade, maar „den hoogmoedige kent hij van verre!”

Hoogheid, zelfverheffing, hoogmoed en alle hoovaardij is dus het meest doodelijk gif, dat in eens Christens hart en in Christus' kerk in kan sluipen. En daarentegen nederigheid, ootmoed, zelfverloochening en het dragen van het kruis, is de machtige levensinstinctuur waardoor Gods kind zelf wint in genade en macht over anderder ziel ontvangt.

Profeet en Apostel, kribbe en kruis, prediking en voetwassing van Jezus, het wijst u alles in gulden schrift altoos weer op die ééne ontzettende, alles aldoende, alles beslissende tegenstelling.

Wat kiest ge? *De wortel uit de dorre aarde?* te zijn? Dan voor u geestelijke macht en een invloed die tot in de hemelen reikt.

Maar ook, wilt ge nog de hooge hand houden, en u opwerken, en van sport tot sport de ladder opklommen? o, Dan ligt ge geknakt in uw wick, dan kan er van u geen geestelijke invloed uitgaan, en volgt

er ten leste op uw zelfverheffing niets dan een val in de ontzettende diepte.

o, Wat omkeer zou er in der Christenen leven zijn, en hoe heel anders de gedaante der kerk van Christus staan, als in Gods kinderen én die kerk aan die levenskeus van Jezus aanwilde, zijn levensgedachte aan-dorst, en niet alleen op het „kleine kindeke” wilde zien, om te denken: „Zoo moest ik worden!”

En wat, helaas, ziet ge?

Dat Gods kind dat de kerk dat levensbeginsel van Jezus bestrijdt en verwerpt? o, Geenszins! Nog aldoor looft men het op den kansel en dringt roerend op nederigheid aan. En nog altoos lascht men het in in elk woord van vermaan, en schrijft er zoo schoon in allerlei traktaat en opstel over.

Maar, helaas, daar blijft het dan ook bij. Prachtig die kribbe, verrukkelijk die voetwassing, aangrijpend schoon dat: „Wie achter mij komen wil, verloochene zich zelf!”, maar... in eigen levenspraktijk *geloofst men er niet aan*, en handelt doorgaans naar het *hoogheidsbeginsel* van den Duivel.

Zelfs de gedurige prediking bewaart het hart van den prediker voor dezen hoogmoed niet. En lang niet zoo zeldzaam zijn de gevallen, dat een Dienaar des Woords op Kerstfeest na Kerstfeest de kudde dringend en ernstig vermaant, om voor het *nederigheidsbeginsel* van Jezus te kiezen, en dat hij toch voor zich zelf in huis en gemeente, in kerkeraad en in schrift bijna stelselmatig dat *nederigheidsbeginsel* van Jezus opzij zet; niets van den wortel uit de dorre aarde weten wil; en in al zijn handeling en toon en gedrag duidelijk toont, dat hij wezenlijk nog altoos vasthoudt aan het *hoogheidsbeginsel* waarvoor Satan koos.

En zooda nu de herders zijn, zoo volgt de kudde.

En vandaar dat ge ook onder de kinderen Gods zoo zeldzaam „het kindeke” vindt, waarop Jezus wees. Dat ge zoo bijna nooit Gods kinderen bezig vindt, om elkaar de voeten te wassen, maar veeleer doende om door allerlei kritiek en bitterheid en hoog woord eigen voortreffelijkheid tegen anderder onbeholpenheid te doen afsteken. Dat ge in onze huisgesinnen, bij ouders en kinderen en dienstdoenden zoo telkens de hoogheid weer krassen hoort, waarmee de een zijn meerderheid tegenover den ander maintainereen wil. En dat ge zoo bijna nooit of althans zoo hoog zelden den wezenlijk sterkere voor den hooghartige wijken en zwichten ziet, om hem juist daardoor te overwinnen en te winnen.

Versta dit wel.

We zeggen niet, dat ge, door het pad der nederigheid en der zelfverloochening, door den weg van het kruis en de voetwassing te kiezen, *als Jezus* zult worden. Dat kunt ge niet. Want tusschen u en hem gaapt altoos dat allesbeheerschend onderscheid, dat hij het *eerst* dezen weg *ontsloot*, zonder dat iemand voor hem dien weg gevonden en bewandeld had, en dat gij nooit anders doet dan *in zijn voetstappen* hem nawandelen.

Maar aan de eenderheid van de *levenskeus* doet dit niets tekort.

Nog altoos gaat het door, dat wie den weg naar de diepte indrukt eens hoog in de hemelen uitkomt. En dat daarentegen wie met de ladder tegen den muur op wil, eens wegzinkt in de diepte der hel.

Door elke uiting van uw hoogmoed en hoovaardij *sterkt* ge uzelf niet, maar *verwaakt* ge u en u wordt ge *minder*. En omgekeerd door elke daad van nederigen zin en zelfverloochening wint ge in wezenlijke kracht en legt ge kapitaal op voor de toekomst. Want immers u Vader die in de hemelen is, ziet dat, en ge hebt een schat weggelegd in de hemelen.

Zie dus wel toe, hoe ge uw *Kerstfeest* viert.

Als dat viert opgaat in boekjes koopen en uitdeelen, in een lied om een Kerstboom gezongen, en in een u streelen laten door het schoon en boeiend Kerstevangelie, dan verstaat ge van den *wortel uit de dorre aarde* nog niets, en komt ge even ledig uit uw Kerstfeest als ge er arm van ziel ingingt.

Neen, Kerstfeest viert, en op uw Kerstfeest een zegen ontvangen, doet een kind van God en doet een Christelijk huisgezin, doet een Christelijke school en doet de kerk van Christus dan alleen, als de engelen het na afloop van uw Kerstfeest merken, dat er hoogheden geslecht, geprikkelde gevoeligheden afgestompt, hoovaardige trotschheden afgelegd zijn, en dat

„s Heeren volk niet meer gelooft aan het *hoogheidsbeginsel* van Satan, maar overkwam, om te gelooven aan het *nederigheidsbeginsel* van het Kindeke in de kribbe.

Want immers dat ligt niet in lieve woordjes of roerende toespraken. Daarvoor wint ge niets met valsche of gemaakte nederigheid. Och, dat zijn allemaal huismiddelen, waarmee Satan u den strop nog vaster om de keel toetrekt.

Neen, om die goede keus voortaan aan te durven, en op uw verderen weg, in uzelf en den *mindere* en in uw broeder den *meerdere* te zien, hem de voeten te wassen, en er lust in te hebben zijn *dienaar* te worden, daarvoor moet uw hart omgezet, moet ge bekeerd tot den Christus Gods, en moet ge met goddelijke genade als overdropen worden.

Of wilt ge, daatoe moet ge zelf met de bijl des Woords den hoog opgetogen stam van uw eigen ik durven vellen, en niets in het midden uwer broederen meer willen zijn, dan een *wortel uit een dorre aarde*.

Uit een *dorre aarde*, maar dan ook met een scheut, die door den dauw des hemels trisch en groen blijft, en waaraan de Zonne der gerechtigheid eens bloesem en vrucht tooveren zal.

KUYPER.

„Om te verschijnen dengenen, die gezeten zijn in duisternisse en schaduw des doods!”

Om te verschijnen dengenen, die gezeten zijn in duisternisse en schaduw des doods; om onze voeten te richten op den weg des vredes. Luk. 1:79.

In de geheel eenige dagen van Bethlehem zijn er sterke roeringen in de wereld der geesten geweest. Dat merkt ge wel aan de goede engelen, die in heele heerschen, als eertijds nooit, verschijnen, en niet minder aan de demonen of kwade engelen, die persoon na persoon bezeten maakten en soms met heele hoopen in één menschenziel inslopen. Herinner u maar den vreeslijken man met het *legioen* duivelen in zich.

Ook de zendingen van engelen waren sterk, nadrukkelijk en veelvuldig. Denk aan het stil gezin van priester Zacharias in Hebron en aan de maagdelijke Maria in Nazareth.

En wat óók die magtige golving toont, het is de inspireerende drang tot zang, die van den Heiligen Geest uitging. Eeuwenlang had de heilige psalmodie gewogen. Geen lied was meer van de harp getokkeld. Maar nu het kindeke Jezus komt, ja, eer hij komt, keert ook die heilige zangandrif weer. Zacharias, Maria, straks Simeon, elk ontving van den Heiligen Geest zijn lofzang en zong dien in den hoogsten toon uit, opdat Gods kerk dien na mocht zingen.

Messias stond thans te komen, en het kwam er dus op aan, dat nu ook elke valsche inbeelding zou worden afgesneden.

Het „Kindeke in de kribbe” kon in onheilge handen zoo licht een speelpop voor het aandoenlijk gevoel en tot vermaak der sentimentele kinders worden.

En dat mocht niet.

Daar was de verschijning van onzen grooten God en Zaligmaker in het vleesch te aangrijpend ernstig en te goddelijk groot voor.

En daarom riep de Heilige Geest het eer Jezus kwam, door priester Zacharias zoo diep ernstig uit, dat Immanuel zou zijn „de Op-gang uit de hoogte, om te verschijnen dengenen, die gezeten zijn in duisternisse en schaduw des doods.”

Wie zijn het, die in deze duisternis en schaduw des doods gezeten zijn?

Geen onzer die er buiten Christus niet in zit.

Ons kunstlicht verandert daar niets aan, en de gloed van het vuurwerk dat we soms ontsleken, doet dien diep gapenden achtergrond slechts te schrikkelijker in zijn donkerheid uitkomen.

Er rust op ons menschelijk leven, op ons menschelijk hart, op ons menschelijk zielsoos *niets* dan duisternis. En al schemert door die duisternis nog zekere gloed van een algemeene genade door, toch blijft het donker, en toch stuit op steeds dieper duisternis de door die schemering heendringende blik.

En wat wel, wat er bij staat van die „schaduw des doods,” want dit beduidt niet, dat er duistern